

ندا اظهري – **ثمين قيصري**
 گروه دانشگاه

اگر جایگاه اجتماعی زنان را بخواهیم با سال‌ها قبل قیاس کنیم، به جرئت می‌توان گفت بانوان، به ارزش‌های خود پی برده و جایگاه اصلی خود را پیدا کرده‌اند و همین امر باعث شده با اعتمادبه‌نفس بالاتر و پشتکار بیشتری در عرصه‌های مختلف ظاهر شوند. حوزه فناوری ازجمله حوزه‌هایی است که حضور بانوان فناوری کمتر در آن دیده می‌شود اما در حال حاضر، بانوان با جدیتی که در طی کردن مسیر پربخ وخـم فناوری از خود نشان داده‌اند، توانسته‌اند نگاه‌های تبعیضانه را

خانم‌ها در حوزه فناوری از نظر کیفی بسیار قوی‌اند

سیده‌فاطمه حسینی، دانشجوی دکتری رشته مهندسی برق از دانشگاه فردوسی مشهد است و به‌عنوان مدیرعامل شرکت دانش بنیان «فنا آس‌آ» فعالیت می‌کند که یکی از برندگان جایزه بریکس بانوان در حوزه نوآوری و زیرساخت بوده است. این شرکت از سال ۹۷ تاکنون در حوزه توانبخشی بیماری‌های نورولوژی و به‌طور خاص بیماری پارکینسون فعالیت می‌کند.
بسه گفته او، مسـا محصولات مختلفی از جمله پلنفرم توانبخشی دیجیتال داریم اما معروف‌ترین محصول ما، قاشق‌یار است که برای افرادی که دچار لرزش دست می‌شوند مانند افراد مبتلا به پارکینسون یا ET (بیماری لرزش اساسی)، کاربرد ی است. این افراد هنگام غذا خوردن دچار چالش می‌شوند و این قاشق، لرزش‌ها را خنثی می‌کند تا فرد بدون لرزش دست بتواند غذا بخورد. علاوه بر اینکه در این مسابقات، شرکت به طورکلی بررسی می‌شد، ما برای ارائه طرح قاشق‌یار در مسابقات بریکس در حوزه نوآوری و زیرساخت برتر شدیم. علاوه بر این، دستگاه دیگری را نیز تولید کرده‌ایم که برای اولین بار در دنیا توسعه داده‌ایم و با توجه به اینکه دارویی در دنیا برای کاهش لرزش دست وجود ندارد، این لرزش‌ها را کاهش می‌دهد. همچنین یک پلنفرم توانبخشی را به‌صورت آنلاین نیز تولید کرده‌ایم که تمام خدمات جامعه توانبخشی را ارائه می‌دهیم. مدیر این شرکت دانش بنیان درباره ورود به حوزه فناوری به «فرهیختگان» گفت: «من همواره این هدف را در ذهن داشتم که بتوانم محصولاتی تولید کنم که به بیماران کمک کند. من در ابتدا شرکتی را در سال ۹۶ در حوزه الکترونیک صنعتی راه‌اندازی کردم اما با توجه به رشته‌ای که با همین نیت انتخاب کرده بودم، به سمت علاقه شخصی خود حرکت کردم تا علاوه بر کمک به مردم، به اقتصاد کشور نیز کمک

کنار زده و توانمندی‌های خود را به اثبات برسانند به‌طوری‌که بسیاری از نگاه‌ها به خانم‌های فعال در عرصه‌های مختلف تا حد زیادی تغییر کرده و اعتماد به این قشر از اجتماع بیشتر شده است. در برنامه‌ای که روز گذشته با حضور بانوان کارآفرین و فناوری در سالن «آی‌هیت» نمایشگاه بین‌المللی تهران با حضور حسین افشین معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، مهاجرانی سخنگوی دولت، بهروزآذر معاون امور زنان و غیره برگزار شد از چهار بانوی فناوری برتر که در اجلاس بریکس برتر شده بودند، تقدیر شد. در این راستا سپیده سلیمی، مدیر حوزه دفتر امور بانوان معاونت

تقدیر از ۴ بانوی فناوری در برنامه «زنان، محور نوآوری و فناوری» که روز گذشته در نمایشگاه بین‌المللی تهران برگزار شد

وقتی خانم‌ها افتخار آفرین می‌شوند

۲۵ بانوی کارآفرین دیگر نیز طرح‌های فناورانه‌ای را به بریکس ارائه داده بودند که بخشی از آن‌ها نیز در این مراسم حضور داشتند. به‌طورکلی، مسابقات بریکس در قالب اتحادیه زنان بریکس و بین خانم‌هایی برگزار شد که مدیرعامل یا بنیانگذار کسب‌وکار بودند. برای این مسابقات، از ۳۰ کشور، بیش از ۱۰۰۰ طرح شرکت کرده بودند که در ۷ حوزه از جمله هوش مصنوعی، بهداشت و سلامت، نوآوری و زیرساخت، آموزش، کشاورزی و غذایی، صنایع خلاق و… مورد بررسی قرار گرفته بودند. در هر حوزه نیز ۳ شرکت به عنوان برنده اعلام شدند که برترین کارهای فناورانه در آن حوزه‌ها بودند.

حضور پررنگ تر خانم‌ها در سال‌های اخیر در عرصه فناوری

دهد. از آنجایی که تقریباً نیمی از عده‌هایی که بیماران برای اطلاع پزشکان یادداشت می‌کنند، دقیق نیست، این دستگاه به دلیل ذخیره‌عده‌و انتقال آن به اپلیکیشن، اجازه تغییر اطلاعات را به بیمار نمی‌دهد و اطلاعات به‌صورت دقیق به پزشک انتقال می‌یابد.»
آبیاری درخصوص شروع کار خود به‌عنوان یک فناوری‌گفت: «تأپیش از تولید این دستگاه، برنده‌ای متعدد دستگاه‌فقد خون به کشور وارد می‌شود در حال حاضر از چهار تولیدکننده دستگاه‌فقد خون در ایران هستیم. بنابراین تصمیم گرفتیم ارزش افزوده بیشتری به دستگاه اضافه کنیم. در پروژه ساخت این نرم‌افزار، ۱۲ نفر از نخبگان دانشگاه‌های صنعتی شریف و امیرکبیر شرکت کردند که حدود نیمی از آن‌ها خانم بودند و این برای ما حائز اهمیت است. ما همچنین به دنبال تولید دستگاه‌فشار خون نیز در ایران هستیم که بتوانیم در تمام این محصولات قابلیت ارتباط مستقیم و ارسال اطلاعات برای پزشکان را ایجاد کنیم. نمونه مشابه این محصول در دنیا وجود ندارد و ما نخستین تولیدکننده‌آن هستیم.»
آبیاری درباره حضور فعال خانم‌ها در عرصه‌های فناورانه اظهار کرد: «حضور خانم‌ها در این عرصه‌ها خیلی کم‌برده‌و خانم‌ها با کارهایی که انجام می‌دهند، به تلاقی در جامعه در حال دیده‌شدن هستند. خانم‌ها توانمندی بالایی دارند اما در حال حاضر در حوزه‌های متفاوت حمایت‌های بیشتری دریافت می‌کنند. من بارها اندازی این شرکت وارد عرصه فناوری شدم. ما از سال ۸۵ در حوزه دیابت فعالیت می‌کنیم اما دستگاه‌ها را وارد می‌کردیم. اما از سال ۱۴۰۰ دستگاه FREESENS و نرم‌افزار ISGM در داخل کشور تولید کردیم که در داروخانه‌ها، تجهیزات پزشکی و بیمارستان‌ها موجود است.» او از چالش‌های پیش روی یک خانم‌فناور به «فرهیختگان» گفت: «یکی از چالش‌هایی که با آن روبرو هستیم، این است که برای دریافت مجوزهای لازم مرتب باید به اداره تجهیزات پزشکی مراجعه و مجوز واردات و دریافت ارز درخواست کنیم. این بسیار دردناک است و از دشوارترین بخش‌های فعالیت یک خانم در این عرصه است. البته به دلیل نبود ارز و کاهش سهمیه‌ها، این مشکل تمام فناوران کشور است که منجر به کاهش تولید می‌شود. در حال حاضر در کارخانه، ۵۲ نفر برای تولید دستگاه‌و نوارهای آن فعالیت می‌کنند و ۱۲ نفر هم روی نرم‌افزار مربوط فعالیت می‌کنند که هزینه‌های خیلی بالایی دارند. به دلیل خصوصی بودن شرکت، این کار را بدون حمایت‌های دولتی پیش بردیم و در حال حاضر، از دولت درخواست حمایت داریم.»

علمی ریاست‌جمهوری درباره برنامه «زنان، محور نوآوری و فناوری» به «فرهیختگان» گفت: «روز گذشته برنامه‌ای با حضور بانوان کارآفرین و فناوری و مدیرعاملان فعال شرکت‌های دانش‌بنیان و خلاق در حوزه‌های مختلفی برگزار شد که در استان‌های مختلف کشور مشغول فعالیتند. این شرکت‌ها در حوزه‌های موضوعی زیستی، دارویی، خلاق و حوزه‌های متفاوتی فعالیت می‌کنند. در جمع این افراد، چهار برگزیده و بانوی کارآفرین برنده اجلاس بریکس روسیه هم حضور داشتند که موفق شدند با ارائه طرح‌های خلاقانه، جایزه برترین‌ها را از آن خود کنند. علاوه بر این چهار بانوی برتر، مهوش آبیاری، مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان «فریر آب‌سب» و تحصیل کرده رشته بازرگانی که یکی از بانوان برتر اجلاس بریکس است، درباره محصول ارائه‌شده در این اجلاس به «فرهیختگان» گفت: «این شرکت در سال ۱۳۸۵ تأسیس شده و در حوزه دیابت فعالیت می‌کند. ما بعد از ساخت دستگاه اندازه‌گیری قند خون FREE SENS، نرم‌افزار ISGM را تولید کردیم که هم به بیمار و هم به پزشک کمک می‌کند تا نمودار قند خون بیمار را روی موبایل مشاهده کنند. دستگاه‌فقد خون به‌صورت NFC به موبایل وصل می‌شود و اطلاعات را روی دستگاه تلفن نشان می‌دهد.»

در ادامه مهناز سوهانکی، سرپرست مدیکال این شرکت به جزئیات این دستگاه اشاره کرد و گفت: «دستگاه تست قند خون FREESENS علاوه بر اینکه قند خون را مانند هر دستگاه دیگری اندازه‌گیری می‌کند، این قابلیت را دارد که تمام داده‌هایی را که داخل آن ثبت شده، از طریق یک اسکن ساده توسط NFC گوشی به اپلیکیشن‌های خاص مربوط به پزشک و بیمار منتقل کند. تمام عده‌های مربوط به قند خون بدون اینکه بیمار بتواند تغییری در آن ایجاد کند، به اپلیکیشن منتقل می‌شود. علاوه بر آن، این نرم‌افزار می‌تواند گزارش‌های تحلیلی به‌پزشک ارائه‌دهد که باعث می‌شود پزشک بتواند راهکار درمانی خود را به راحتی انتخاب کند و از طریق اپلیکیشن که برای بیمار در نظر گرفته شده، او می‌تواند روند و تغییرات قند خون‌های خود را مشاهده کند و برای بهبودی آن با کمک پزشک تصمیم بگیرد.»

او درخصوص قابلیت‌های این محصول افزود: «بیمار در قالب این اپلیکیشن می‌تواند زمان خاصی را برای چک کردن قند خون و تزریق انسولین تنظیم کند. این دستگاه به‌عنوان یک دستگاه گل‌گرومتر، قند خون مریگی را اندازه‌گیری می‌کند؛ به این معنی که با توجه به نوارهای مشابه با دستگاه‌های تست قند خون، نمونه خون انگشت بیمار را گرفته و بعد از ۵ ثانیه قند خون را با دقت ۹۹ درصدی اندازه‌گیری می‌کند. این دستگاه برای نوزادان و خانم‌های باردار نیز مناسب است. همچنین به خاطر نوع آنژی می‌که در داخل آن به کار رفته، برای کسانی که سطح اکسیژن خون آن‌ها پایین آمده، مانند کوهنوردان، می‌تواند گزینه مناسبی باشد. روی این دستگاه مفهوم ISGM (نرم‌افزار) کار گذاشته شده که می‌تواند تمام قندهای ثبت‌شده را بدون اینکه بیمار در آن دخل و تصرفی کند، به اپلیکیشن منتقل کند و بعد نمودارهای تحلیلی ارائه

مهوش آبیاری، مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان «فریر آب‌سب» و تحصیل کرده رشته بازرگانی که یکی از بانوان برتر اجلاس بریکس است، درباره محصول ارائه‌شده در این اجلاس به «فرهیختگان» گفت: «این شرکت در سال ۱۳۸۵ تأسیس شده و در حوزه دیابت فعالیت می‌کند. ما بعد از ساخت دستگاه اندازه‌گیری قند خون FREE SENS، نرم‌افزار ISGM را تولید کردیم که هم به بیمار و هم به پزشک کمک می‌کند تا نمودار قند خون بیمار را روی موبایل مشاهده کنند. دستگاه‌فقد خون به‌صورت NFC به موبایل وصل می‌شود و اطلاعات را روی دستگاه تلفن نشان می‌دهد.»

در ادامه مهناز سوهانکی، سرپرست مدیکال این شرکت به جزئیات این دستگاه اشاره کرد و گفت: «دستگاه تست قند خون FREESENS علاوه بر اینکه قند خون را مانند هر دستگاه دیگری اندازه‌گیری می‌کند، این قابلیت را دارد که تمام داده‌هایی را که داخل آن ثبت شده، از طریق یک اسکن ساده توسط NFC گوشی به اپلیکیشن‌های خاص مربوط به پزشک و بیمار منتقل کند. تمام عده‌های مربوط به قند خون بدون اینکه بیمار بتواند تغییری در آن ایجاد کند، به اپلیکیشن منتقل می‌شود. علاوه بر آن، این نرم‌افزار می‌تواند گزارش‌های تحلیلی به‌پزشک ارائه‌دهد که باعث می‌شود پزشک بتواند راهکار درمانی خود را به راحتی انتخاب کند و از طریق اپلیکیشن که برای بیمار در نظر گرفته شده، او می‌تواند روند و تغییرات قند خون‌های خود را مشاهده کند و برای بهبودی آن با کمک پزشک تصمیم بگیرد.»

او درخصوص قابلیت‌های این محصول افزود: «بیمار در قالب این اپلیکیشن می‌تواند زمان خاصی را برای چک کردن قند خون و تزریق انسولین تنظیم کند. این دستگاه به‌عنوان یک دستگاه گل‌گرومتر، قند خون مریگی را اندازه‌گیری می‌کند؛ به این معنی که با توجه به نوارهای مشابه با دستگاه‌های تست قند خون، نمونه خون انگشت بیمار را گرفته و بعد از ۵ ثانیه قند خون را با دقت ۹۹ درصدی اندازه‌گیری می‌کند. این دستگاه برای نوزادان و خانم‌های باردار نیز مناسب است. همچنین به خاطر نوع آنژی می که در داخل آن به کار رفته، برای کسانی که سطح اکسیژن خون آن‌ها پایین آمده، مانند کوهنوردان، می‌تواند گزینه مناسبی باشد. روی این دستگاه مفهوم ISGM (نرم‌افزار) کار گذاشته شده که می‌تواند تمام قندهای ثبت‌شده را بدون اینکه بیمار در آن دخل و تصرفی کند، به اپلیکیشن منتقل کند و بعد نمودارهای تحلیلی ارائه

شبکه‌سازی برای حضور فعال خانم‌ها اهمیت زیادی دارد

می‌کند و بد نیست به آن‌ها بیاheadیم، چپسما مدیریت اقتصادی در حوزه کارآفرینی هم سبب‌شود ما اقتصادآفرین باشیم و گفته‌م مقام معظم‌رهبری را که می‌فرمایند از دانش خود بتوانید سرمایه برای فعالیت سایر جوانان ایجاد کنید، به منصفه ظهور برسانیم. «ایرهمی همچنین در باره ورود به عرصه فناوری گفت: «من در پژوهشگاه رویان به‌عنوان عضو هیئت‌علمی فعالیت می‌کردم و زمانی رسید که با خودم گفتم آموزش دانشجویان را انجام دادم و از نظر علمی آن‌ها را ارتقا دادم، آیا کشور فقط به دانشجویان متبحری نیاز دارد که به خارج از کشور مهاجرت کنند؟ پس تکلیف مردم کشورم چه می‌شود. اینجاست که به دنبال نیاز کشور گفتم و آن را پیدا کردم و منطقی بر فرمایشات مقام‌معظم‌رهبری که می‌فرمایند اگر کسی قرار است برای کشور کاری انجام دهد، خود ما هستیم، حرکت کردم. در حال حاضر نیز همین سرمایه‌ای است که اگر روی آن کار شود، ارزش افزوده‌ای برای کشور محسوب می‌شود که قابلیت انتقال دانش فنی و فروش آن را به سایر کشورها دارد. با خودرها در مواجهه با این محصول این‌گونه بود که می‌پرسیدند «مگر در کشور شما هم این کار انجام می‌شود؟» همین سؤال، خیلی حرف‌بزرگی است. ما خوشحالیم که در عرصه سلول‌درمانی در دنیا خودمان باشیم، ما، یعنی کل ایران و بهتر از این‌که از سواد خودمان برای نوآوری خودمان استفاده کنیم.» او

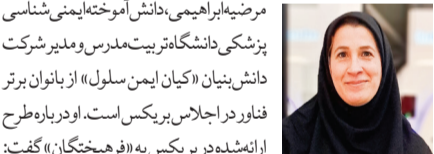
به بیان چالش‌هایی که در این مسیر به عنوان یک فناور خانم با آن روبرو بوده، اشاره کرد: «چالش‌ها زیاد است اما مهم انگیزه است که چگونه کار می‌کنیم. چالش جنگیدن و مبارزه با گروه‌های دیگری که سال‌ها با یکدیگر شبکه داشته و در رأس مدیریت بوده‌اند. چند درصد از مدیران ما فرصت رسیدگی به ما زان را دارند. این چالش‌ها وجود دارد اما از نظر من، یک شیرینی دیگر هم دارد. ما بدون کمک مالی کشور کار کردیم بنابراین اگر بخواهد روی پای خودتان بایستد، امکان‌پذیر است اما برای سختی و مرارت و خیلی مواقع، قوه‌قهریه مردانه، ما را از حرکت باز داشته است و گرنه می‌شد کار کرد. شبکه‌سازی برای خانم‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است و مهم است که در کنار هم کار کنند. برتر شدن طرح ما نیز در بریکس ما حاصل شکل‌گیری یک شبکه بود.» این مدیر شرکت دانش‌بنیان همچنین افزود: «اجازه فعالیت به خانم‌ها در عرصه فناوری داده می‌شود اگر خودمان هم بخواهیم تلاش کنیم. خانم‌ها جبهه‌های چندجانبه دارند و همواره در هر موقعیتی که قرار می‌گیرند، انتظارها از آن‌ها بالاست و اگر پشتیبان و حامی نباشند، بلند، قادر به فعالیت نیستند. عرصه عدم فعالیت ما، به این برنامه می‌گردد که خودمان نخواهیم و دیگران مانع از فعالیت ما شدند، بلکه بخشی از این بر می‌گردد به این مسئله که ما به دلیل شبکه ضعیف، وجود کارهای متعدد و غیر متمرکز در میانه راه خسته می‌شویم و ادامه نمی‌دهیم.»

در حوزه‌های پهبادی به خانم‌ها بها داده نمی‌شود

ارائه‌شده در بریکس گفت: «ما در حوزه هوش مصنوعی فعالیت می‌کنیم و در بریکس نرم‌افزاری را تحت عنوان تشخیص اتوماتیک خطاهای خطوط انتقال برق به وسیله هوش مصنوعی نرم‌افزار «AFTL» معرفی کردیم. در فرایند تولید این محصول با استفاده از پهباد تقریباً از تمام دکل‌های برق ایران عکس برداری انجام دادیم و با بیشتر از ۵ میلیون عکس، پایگاه داده ایجاد کردیم. سپس مانند یک فرزند به هوش مصنوعی یاد دادیم که به وسیله الگوریتم‌ها ۸۰ نوع عیب الکتریکال، مکانیکال و فوندانسیون را مانند شل شدن پیچ و مهره‌ها، زنگ‌زدگی، آرزک‌زدگی را به‌صورت اتوماتیک تشخیص بدهد و یک گزارش جامع مدیریتی در قالب‌های فایل، EXCEL و PDF و KMZ، به شما دهد. این سامانه تحت وب بوده و تمام شرکت‌های برق منطقه به آن دسترسی دارند و می‌توانند تصاویر خود را برای عیب‌زدایی بازگرداری کنند.»

او با اشاره به تولید پهباد بومی «هیلا» که ویژه خطوط انتقال برق است و همزمان با نرم‌افزار AFTL در بریکس معرفی شد، توضیح داد: «وجه تمایز این پهباد با پهبادهای دیگر است که می‌تواند از عیوب خطوط انتقال برق عکس برداری کند. به علت اینکه نزدیک به خطوط انتقال برق میدان مغناطیسی بسیار بالاست، امکان نزدیک شدن به خطوط وجود ندارد و برای تصویر برداری، ناوبری مشکل پیدا می‌کند و نوآوری پردازش تصویر نخواهیم داشت. ما یک کلاه‌توری مبتنی این سیستم‌های GPS است بنابراین، ما یک کلاه‌توری نوین و مبتنی بر پردازش تصویر ابداع کرده‌ایم که بتواند عیوب را تصویر برداری کرده و همچنین سقوط پهباد اتفاق نیفتد و به‌صورت آنلاین بر مبنای هوش مصنوعی و با استفاده از نرم‌افزار، خطاها را تشخیص دهد و همچنین پهباد در نزدیکی خطوط انتقال برق نیز سقوط نکند. در حالت عادی وقتی پهباد در نزدیک میدان مغناطیسی قرار می‌گیرد، GPS از دست رفته و پهباد سقوط می‌کند. برای حل این مشکل از نوآوری پردازش تصویر استفاده کردیم به این صورت که اگر پهباد نزدیک به میدان مغناطیسی خطوط انتقال برق GPS خود را از دست دهد به حالت پردازش تصویر تغییر حالت پیدا می‌کند.» مدیرعامل این شرکت دانش‌بنیان درباره تشخیص عیوب به وسیله پهباد هیلا بیان کرد: «پهباد «هیلا» از خطوط تصویر برداری می‌کند

«ما طرحی را به بریکس در مورد ایجاد بانک سلول‌های ایمنی برای در مان سرطان و بیماران سرطانی ارائه کردیم. شاید از منظر سلول‌درمانی، علوم دانشی مربوط به سلولی و علوم با‌ساختی، کشور ما در منطقه جایگاه خوبی خواهد داشت اما مدیران به این موضوع اهمیت دهند. با توجه به این مسئله که بسیاری از داروهای بیماران سرطانی از خارج از کشور وارد می‌شود، دستیابی یک روند درمانی دم دست‌تر برای بیماران ایرانی ارجحیت داشته است. ما در محصولی که توسعه داده بودیم، محصول «آلوژن» سلول‌های کشنده طبیعی برای بیماران تمومر مغزی بود. این بیماری در دنیا تاکنون هیچ در مان مؤثری نداشته‌و حتی محققان دنیا معتقدند که چگونه افرادی که تحت در مان با این محصول قرار گرفته‌اند، زنده مانده‌اند. ما از سلول‌های کشنده (سلول ایمنی) یک‌فرد سالم استفاده کردیم که این سلول‌ها، ذاتاً قدرت تشخیص سلول‌های سرطانی و نابود کردن آن‌ها را دارند.»

او ادامه داد: «ما با همکاری تیم بالینی دانشگاه علوم پزشکی ایران و مرکز رشد و نمو کودکان علوم پزشکی ایران موفق شدیم سلسله کارآزمایی بالینی‌هایی را انجام دهیم که محصول را به مرحله بررسی توسط سازمان غذا و دارو برسانیم و فرایندهای مجوزهای آن را انجام دهیم. اصلی‌ترین کاری که باید انجام شود، این است که در داخل کشور باید بستر مناسبی برای دست‌ورزی با این سلول‌ها می‌داشتیم و ما متخیریم که توانسته‌ایم این سلسله‌ها را آماده می‌کنیم تا سایر محققان از آن‌ها استفاده کنند و زن درمانی انجام‌دهند. طی کارآزمایی‌های بالینی صورت گرفته، مشخص شد که ۱۰ بار تزریق متواتب این فرآورده باعث توقف رشد این تومورها شده تا حدی که از بین بروند. «این عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه رویان درباره حضور خانم‌ها در عرصه فناوری عنوان کرد: «حضور خانم‌های ایرانی در عرصه فناوری در دنیا موضوع عجیبی است؛ چراکه تصور می‌کنند خانم‌ها در ایران در این عرصه فعال نیستند و حتی در روسیه با این بازخوردها مواجه می‌شدم که می‌گفتند خیلی جذاب است که تمام طرح‌های ارائه‌شده در ایران در عرصه پزشکی، در سطح بسیار بالایی قرار گرفته بودند و فعالیت مادر این حوزه‌های برای روس‌ها بسیار جالب بود. اما به حضور خانم‌ها در عرصه فناوری‌های داخلی باید بهای بیشتری داده شود. در حال حاضر، چرخ تمام خانواده‌های ایرانی به دلیل حضور یک‌زن است که می‌چرخد و زن خانواده است که مدیریت اقتصادی